

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Sociaaleconomische trends 2013

Veranderende beroepsloopbanen van mannen en vrouwen

**Wendy Smits
Robert de Vries
oktober 2013, 03**

De beroepsloopbaan voor mannen en vrouwen is veranderd door de opeenvolgende generaties heen. Zo blijven mannen minder lang bij dezelfde werkgever en zijn ze minder uren per week gaan werken. Mannen uit de jongste generaties werken vaker als zelfstandige zonder personeel. Daarnaast heeft er bij mannen een verschuiving tussen de generaties plaatsgevonden van technische beroepen naar economisch-administratieve beroepen. Bij de vrouwen zijn in de jongere generaties steeds meer vrouwen gaan participeren op de arbeidsmarkt. Daarbij onderbreken ze minder vaak de beroepsloopbaan bij de geboorte van kinderen, met als resultaat dat ze langer bij dezelfde werkgever blijven. Vrouwen werkten voorheen vaker dan mannen in lagere beroepen. Door het sterk toegenomen onderwijsniveau van vrouwen is dat bij de jongste generaties niet meer het geval. Jonge vrouwen werken nu juist vaker dan mannen in hogere beroepen.

1. Inleiding

Maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen hebben de arbeidsmarkt de laatste 40 jaar ingrijpend veranderd. De vraag naar hoger opgeleiden is sterk toegenomen. De baan voor het leven is niet meer vanzelfsprekend. Steeds meer werkenden hebben een flexibele arbeidsrelatie of werken als zelfstandige zonder personeel. Vrouwen worden geacht economisch zelfstandig te zijn en stoppen na de geboorte van kinderen meestal niet meer met werken. Deze ontwikkelingen weerspiegelen zich in de beroepsloopbanen van opeenvolgende geboortegeneraties op de arbeidsmarkt. Het gaat dan om de verschillende fasen in de loopbaan: de intrede op de arbeidsmarkt, de middenfase en de overgang van werk naar pensionering.

Dit artikel zoomt in op de middenfase van de beroepsloopbaan. We vergelijken de arbeidspositie van opeenvolgende generaties mannen en vrouwen op de leeftijd 25, 35, 45 en 55 jaar. Bekeken wordt in hoeverre opeenvolgende generaties verschillen in arbeidsparticipatie, arbeidsduur, type arbeidsrelatie (zelfstandige of werknemer), flexwerk en arbeidsmobiliteit.

Themanummer Levensloop en generatie

Dit artikel is het derde van een serie artikelen over levensloop en generatie in de Sociaaleconomische trends van oktober 2013. Deze bijdrage behandelt de loopbaan in de middenfase van het leven voor de opeenvolgende cohorten vanaf 1915–1919 tot en met 1985–1989.

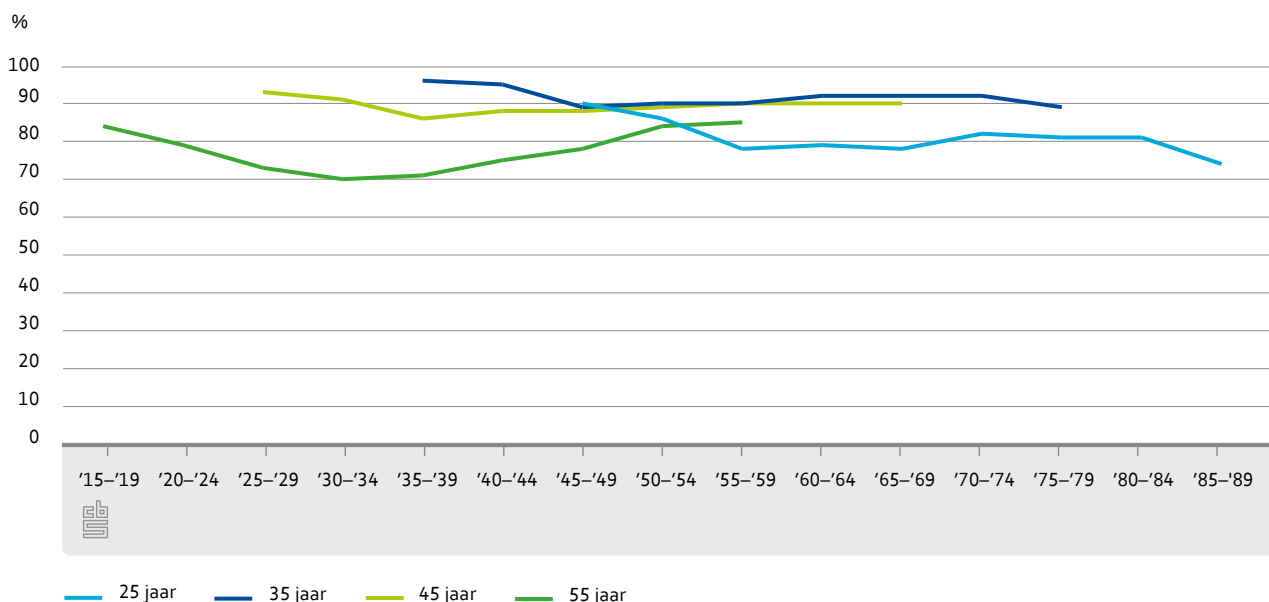
- In het inleidende artikel 'Perspectief op veranderde levenslopen' worden de ontwikkelingen voor de verschillende geboortegeneraties op het gebied van demografie, opleidingsniveau en arbeidsdeelname sinds 1945 geschetst.
- Het tweede artikel 'Twintigers op de arbeidsmarkt' belicht het opleidingsniveau en de intrede van jongeren (15 tot 30 jaar) op de arbeidsmarkt naar de generatie.
- In het vierde artikel 'Stijgende arbeidsparticipatie en minder uittreding bij ouderen' staan de veranderingen tussen de geboortegeneraties in arbeidsdeelname en voortijdige uittreding uit het arbeidsproces bij 50- tot 65-jarigen centraal.

2. Arbeidsparticipatie gedurende de levensloop

2.1 Arbeidsparticipatie van mannen

Figuur 2.1.1 toont de netto arbeidsparticipatie van mannen, dat wil zeggen het aandeel met een substantiële baan van minimaal twaalf uur per week. Door de jaren heen is de arbeidsparticipatie van mannen hoog, met af en toe een dipje in tijden van laagconjunctuur. Vooral bij mannen van 35 en 45 jaar is de participatie vrijwel stabiel. De arbeidsparticipatie van 25-jarige mannen is afgenomen voor opeenvolgende geboortegeneraties. Deze afname hangt samen met het toegenomen onderwijsniveau en de daarmee gepaard gaande latere start op de arbeidsmarkt. Van de mannen geboren in de eerste helft van de jaren veertig, participeerde 90 procent op 25-jarige leeftijd. Zijn ze in de eerste helft van de jaren tachtig geboren, dan participeert 74 procent. De arbeidsparticipatie van mannen van 55 jaar laat een andere beweging zien. Aanvankelijk daalt de participatie in de opeenvolgende generaties, maar ze neemt toe in de jongere generaties. Hier spelen de komst van vervroegde uittredingsregelingen in de jaren tachtig en het weer afbouwen van deze regelingen in recentere jaren een rol (Arts en Otten, 2013, 10 april).

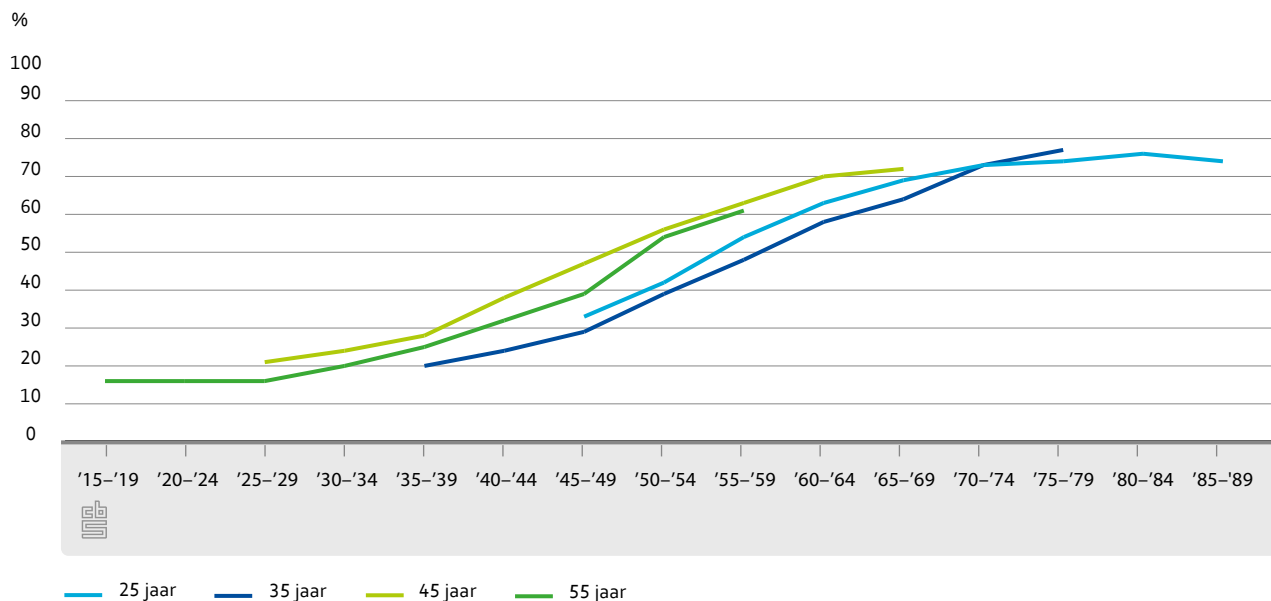
2.1.1 Netto arbeidsparticipatie van mannen naar geboortegeneratie

2.2 Arbeidsparticipatie van vrouwen

De arbeidsparticipatie van vrouwen laat een heel ander beeld zien dan die van mannen. De netto arbeidsparticipatie van vrouwen is sinds eind jaren tachtig van de vorige eeuw voor

2.2.1 Netto arbeidsparticipatie van vrouwen naar geboortegeneratie

alle leeftijden sterk toegenomen (Van Gaalen, De Vries en Arts, 2013; Liefbroer en Dykstra, 2007). Van de vrouwen geboren tussen 1935–1939 werkte op 35-jarige leeftijd gemiddeld 20 procent in een substantiële baan van minimaal twaalf uur per week. Van de 35-jarige vrouwen uit 1975–1979 was dit 77 procent. De arbeidsparticipatie op 25-, 45- en 55-jarige leeftijd laat eenzelfde stijging zien voor opeenvolgende generaties.

2.3 Arbeidsparticipatie en opleidingsniveau

De toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen hangt deels samen met het toegenomen onderwijsniveau van vrouwen. Steeds meer vrouwen zijn hoger opgeleid (CBS, 2012), en de arbeidsparticipatie is onder hoger opgeleide vrouwen aanzienlijk hoger dan onder lager

2.3.1 Netto arbeidsparticipatie van personen van 35 jaar naar geboortegeneratie en opleidingsniveau

	Laag	Middelbaar	Hoog	Totaal
	%			
Man				
1950-'54	85	96	96	90
1955-'59	84	94	94	90
1960-'64	86	94	94	92
1965-'69	86	94	94	92
1970-'74	86	93	93	92
1975-'79	77	90	90	89
Vrouw				
1950-'54	30	47	64	39
1955-'59	32	49	70	48
1960-'64	40	60	78	58
1965-'69	46	67	78	64
1970-'74	50	74	87	73
1975-'79	48	79	87	77

opgeleide vrouwen. Voor een ander deel hangt de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen samen met het feit dat vergeleken met voorgaande generaties (zie tabel 2.3.1) meer lager- en middelbaar opgeleide vrouwen zijn gaan werken.

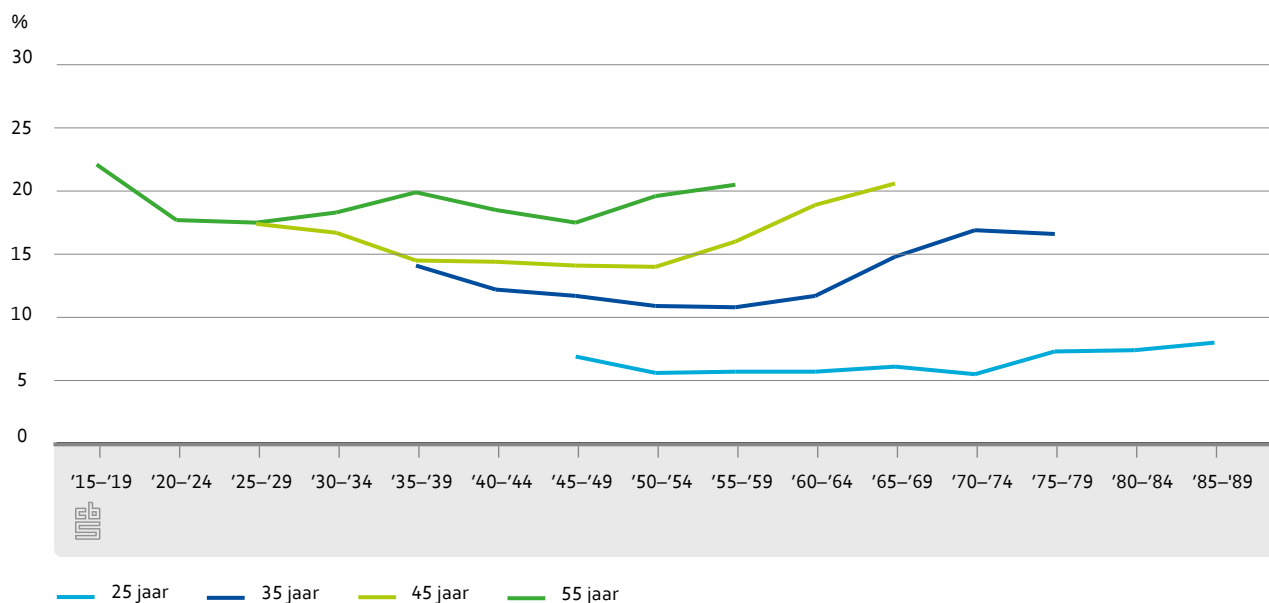
3. Veranderende arbeidsrelaties

In hoeverre zijn arbeidsrelaties veranderd in opeenvolgende generaties? Het algemene beeld over het verleden is dat mensen vooral werkzaam waren als werknemer bij een bedrijf. Bovendien laten recente cijfers zien dat het aandeel werknemers in vaste dienst gestaag terugloopt, terwijl het aandeel flexwerkers en zelfstandigen oploopt (Smits, Kooiman, Kösters en De Vries, 2012). In hoeverre zien we deze ontwikkelingen terug in de beroepsloopbanen van de oudste en jongste generaties?

3.1 Zelfstandigen

Het aandeel mannen werkzaam als zelfstandige daalt eerst voor opeenvolgende generaties, maar stijgt dan voor de jongste generaties. Het aandeel 45-jarige mannen die werken als zelfstandige en die zijn geboren vóór 1935 en ná 1960, is relatief hoog. Kortom: babyboomers waren minder vaak werkzaam als zelfstandige dan de generaties voor en na hen. Verder is het aandeel mannen dat werkzaam is als zelfstandige, het hoogst op oudere leeftijd. Dit geldt voor vrijwel alle generaties. Dat komt niet alleen doordat mannen vaker op latere leeftijd als zelfstandige aan de slag gaan, maar ook doordat zelfstandigen doorgaans langer doorwerken dan werknemers (Smits et al., 2012; Arts en Otten, 2013, 10 april).

3.1.1 Mannen die werkzaam zijn als zelfstandige, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

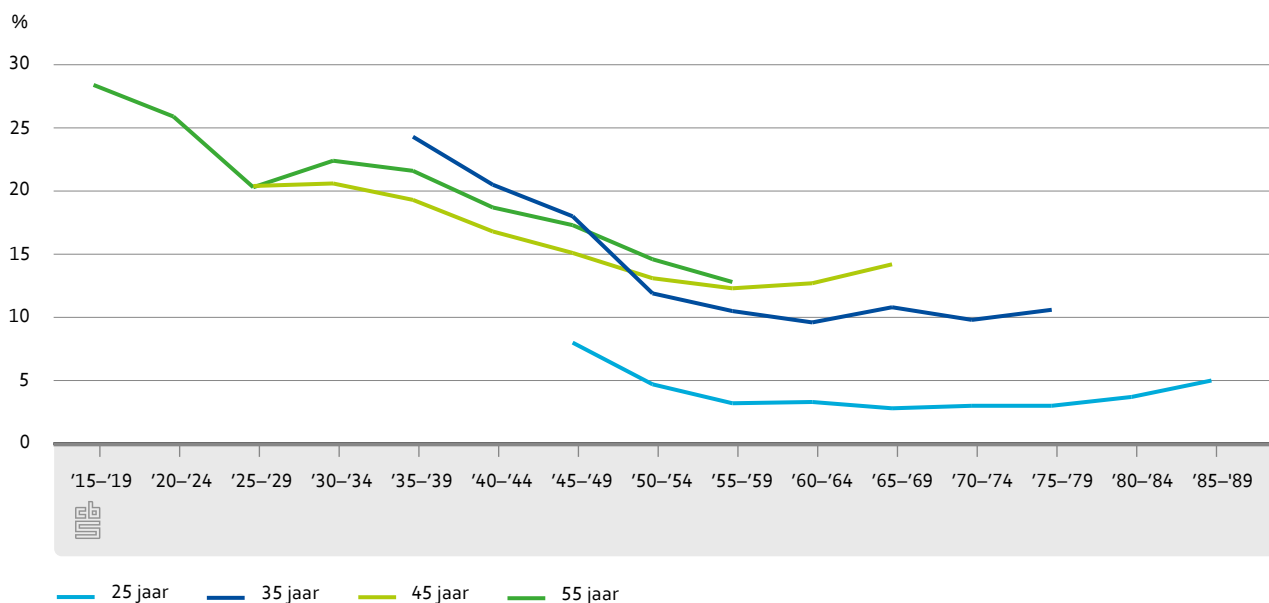
De toename van het aandeel zelfstandigen bij de jongere generaties komt grotendeels door de groei van het aandeel zelfstandigen zonder personeel. Tabel 3.1.2 laat dit zien. Van de 45-jarige mannen die zijn geboren in de jaren veertig, was 6,5 procent zelfstandige zonder personeel. Voor 45-jarige mannen die twintig jaar later zijn geboren, is dit percentage bijna verdubbeld.

3.1.2 Personen van 45 jaar die werkzaam zijn als zelfstandige zonder personeel, werkzame beroepsbevolking

Geboortegeneratie	Man	Vrouw
	%	
1945-'49	6,5	7,7
1950-'54	7,0	6,5
1955-'59	8,4	7,5
1960-'64	11,3	8,8
1965-'69	12,8	10,3

Eerder hebben we gezien dat bij oudere generaties de participatie van vrouwen nog laag was. Figuur 3.1.3 laat zien dat deze participatie relatief vaak werk als zelfstandige betrof. Voor oudere generaties geldt dat vrouwen vaker dan mannen werkzaam waren als zelfstandige. Van de vrouwen die zijn geboren vóór 1940, werkte één van de vijf op 45-jarige leeftijd als zelfstandige. Bij mannen was dit ongeveer 15 procent. Bij zelfstandigen worden meewerkende gezinsleden in het bedrijf meegeteld, bijvoorbeeld als partner in een agrarisch bedrijf. Dit komt veel vaker voor bij vrouwen uit oudere geboortegeneraties.

3.1.3 Vrouwen die werkzaam zijn als zelfstandige, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

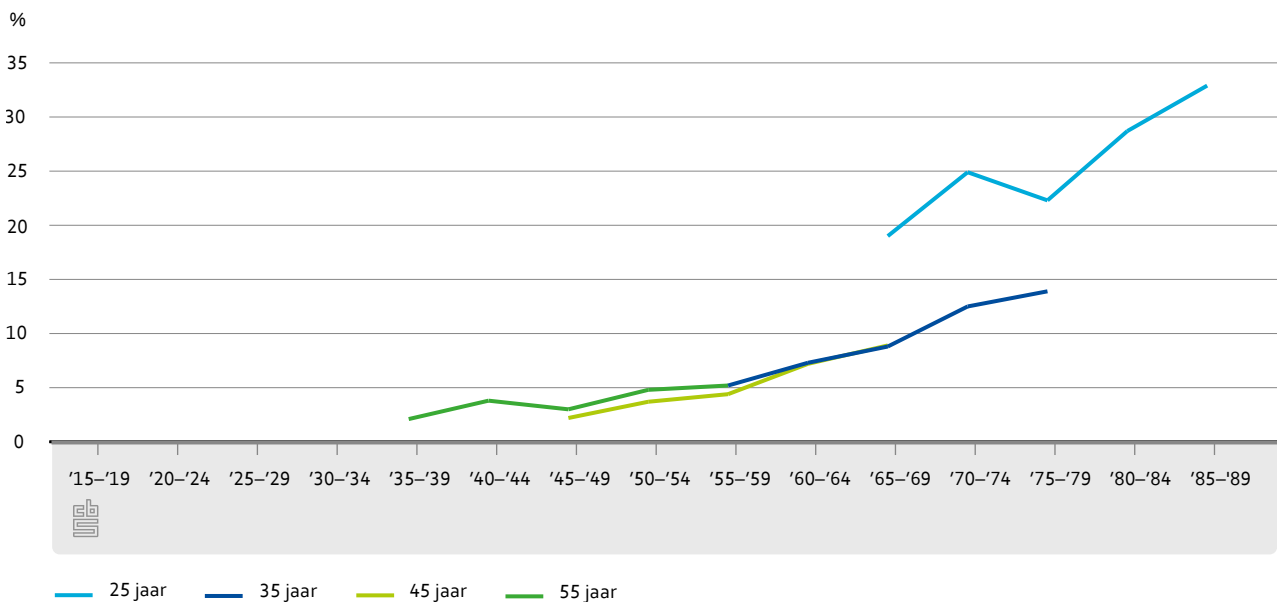

Bij de jongste generaties zijn meewerkende vrouwen voor een groot deel verdwenen. Het aandeel vrouwen werkzaam als zelfstandige daalt voor jongere generaties dan ook sterk. De toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen draagt hier ook aan bij. De toestroom van vrouwen op de arbeidsmarkt had vooral betrekking op banen als werknemer. Afgelopen decennia zijn er meer mogelijkheden gekomen om als werknemer te (blijven) werken. Zodoende daalt het aandeel zelfstandigen onder vrouwen nog verder ten opzichte van oudere generaties. Toch is voor de jongste generaties deze afname gestopt. Steeds meer vrouwen zijn werkzaam als zelfstandige zonder personeel. Van de vrouwen die begin jaren zestig zijn geboren werkte ruim één op de tien als zelfstandige zonder personeel op 45-jarige leeftijd. Bij vrouwen die twintig jaar eerder zijn geboren was dit nog één op de dertien.

3.2 Tijdelijk werk

Vooraf jongeren hebben te maken met tijdelijk werk. Het aandeel 25-jarige werknemers met een tijdelijk dienstverband is bovendien sterk toegenomen voor de jongere generaties. Dit loopt voor 25-jarige mannen op van 19 procent geboren eind jaren zestig tot 33 procent voor 25-jarige mannen geboren eind jaren tachtig. Ook bij mannen van oudere leeftijd neemt het aandeel met een tijdelijk dienstverband toe voor opeenvolgende generaties. Van de mannen die begin jaren vijftig zijn geboren, had op 35-jarige leeftijd slechts 5 procent een tijdelijk dienstverband, voor mannen die twintig jaar later zijn geboren was dit maar liefst 14 procent. Tijdelijk werk is dus niet altijd overwegend een korte fase aan het begin van de beroepsloopbaan. Ook mannen in de middenfase van de beroepsloopbaan krijgen hier steeds vaker mee te maken.

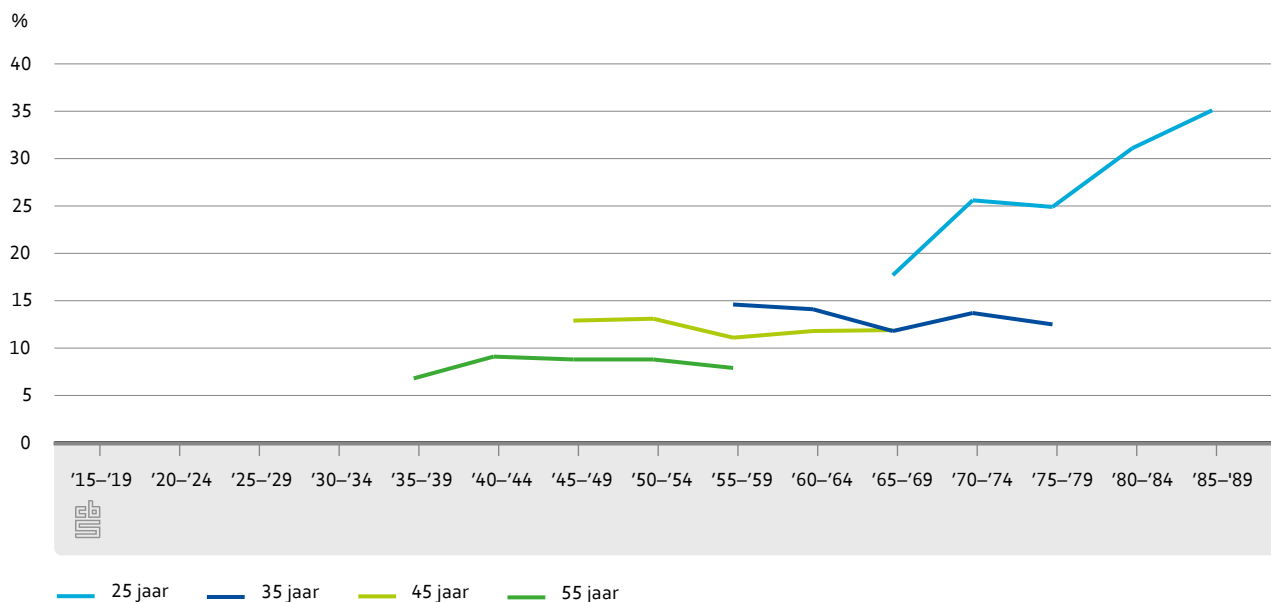
3.2.1 Mannen met een tijdelijk dienstverband, werknemers, naar geboortegeneratie

Vrouwen hadden al eerder dan mannen in de middenfase van de beroepsloopbaan te maken met tijdelijk werk. Vrouwen die zijn geboren eind jaren vijftig, hadden op 35-jarige leeftijd ruim twee keer zo vaak tijdelijk werk dan mannen. Daar staat tegenover dat er bij de jongere generaties

geen sprake is van een duidelijk toename van tijdelijk werk op 35-jarige of 45-jarige leeftijd. In tegendeel, bij de jongere generaties lijkt de situatie wat dit betreft rooskleuriger dan voor mannen. Van de vrouwen geboren eind jaren zeventig had op 35-jarige leeftijd nog geen 13 procent een tijdelijk contract, tegen 14 procent van de mannen.

3.2.2 Vrouwen met een tijdelijk dienstverband, werknemers, naar geboortegeneratie

4. Arbeidsduur: daling arbeidsuren van zelfstandigen

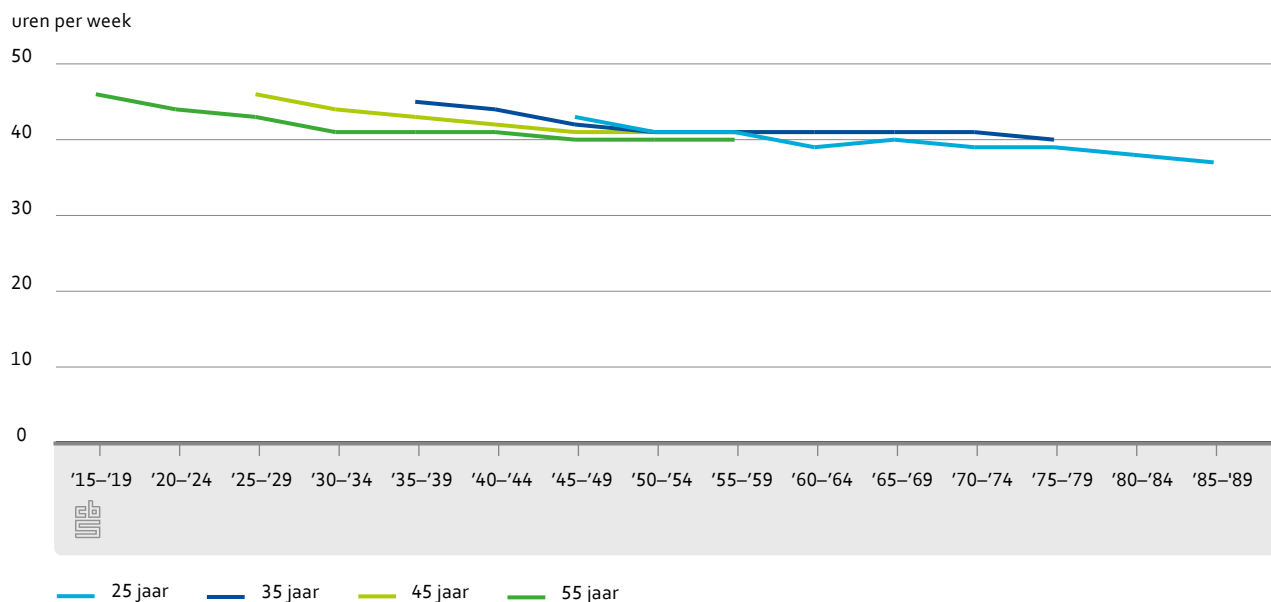
4.1 Arbeidsduur mannen

Opeenvolgende generaties mannen zijn gemiddeld steeds minder uren per week gaan werken. Werkten mannen van 35 jaar die in de jaren dertig zijn geboren nog gemiddeld 45 uur per week, hun leeftijdgenoten geboren in de jaren zeventig hadden een werkweek van gemiddeld 40 uur. Bij 45- en 55-jarige mannen van jongere generaties is een vergelijkbare afname in arbeidsduur te zien.

Deze daling in arbeidsduur van mannen is het grootst bij zelfstandigen. Jongere generaties zelfstandigen werken nu minder uren dan voorheen. Was een zelfstandige van de geboortegeneratie 1935–1939 op 35-jarige leeftijd nog gemiddeld 60 uur per week werkzaam, voor een zelfstandige geboren in de tweede helft van de jaren zeventig was dit 50 uur. Deze daling komt deels doordat er nu meer zelfstandigen zonder personeel zijn dan voorheen. Zelfstandigen zonder personeel werken gemiddeld minder uren dan zelfstandigen met personeel. Bij werknemers is de daling in arbeidsuren minder groot. Bij 35-jarige mannen

werkte de oudste generatie gemiddeld ruim vier uur meer per week dan de jongste generatie. Dit komt door de invoering van de arbeidstijdverkorting in de jaren negentig, waardoor de werkweek van werknemers korter is geworden.

4.1.1 Gemiddelde arbeidsduur van mannen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

4.1.2 Gemiddelde arbeidsduur van mannen van 35 jaar, werkzame beroepsbevolking, naar arbeidsrelatie

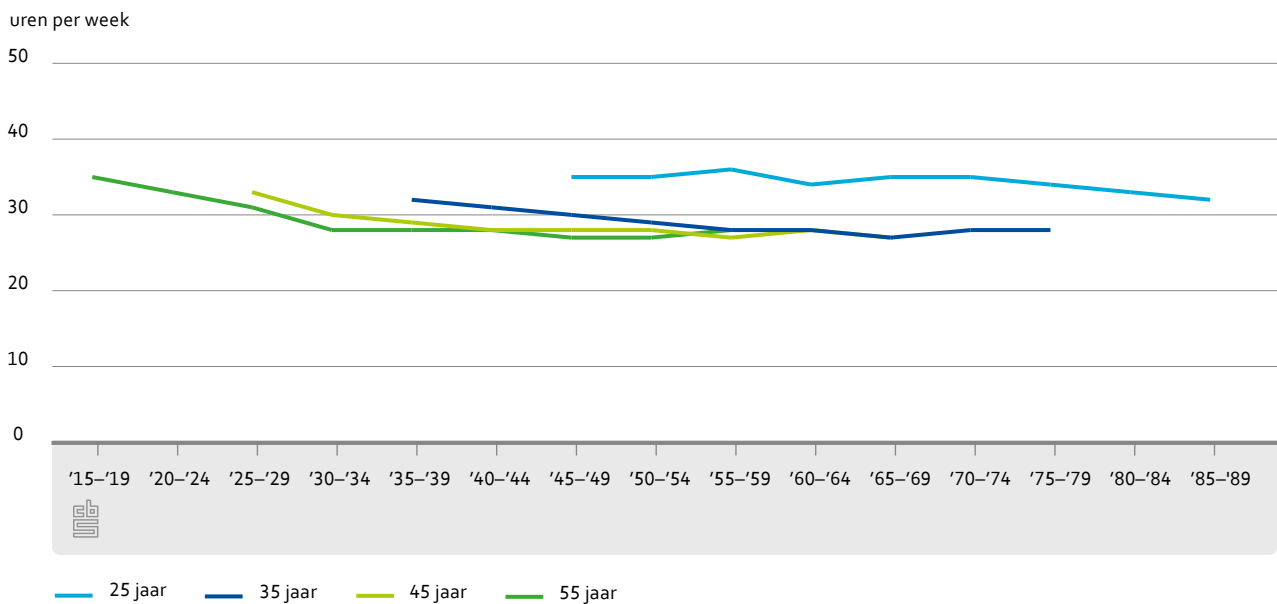
Geboortegeneratie	Werknemer	Zelfstandige
	uren per week	
1935-'39	43	60
1940-'44	42	58
1945-'49	40	58
1950-'54	39	58
1955-'59	39	56
1960-'64	39	57
1965-'69	39	53
1970-'74	38	52
1975-'79	38	50

4.2 Arbeidsduur vrouwen

Vergelijken we de arbeidsduur van 25-jarige vrouwen met die van vrouwen van 35 jaar en ouder, dan blijkt dat vrouwen op 25-jarige leeftijd de meeste uren werken: gemiddeld 6 uur meer dan vrouwen van 35 jaar. Vaak hebben vrouwen van 25 jaar nog geen kinderen en gaan ze na de geboorte van het eerste kind minder uren werken. Met 8 uur is het verschil in arbeidsduur tussen 25- en 35-jarige het grootst voor vrouwen geboren in de tweede helft van de jaren zestig. Voor oudere generaties was dit verschil veel minder groot. Vrouwen uit

oudere generaties stopten meestal met werken na het krijgen van kinderen. Vrouwen van rond de 35 met betaald werk hadden dus veelal geen kinderen en werkten voltijd. Vrouwen geboren in de jaren zestig bleven wel werken na de geboorte van kinderen, maar gingen minder uren werken. Daardoor is de gemiddelde arbeidsduur bij jongere generaties lager. Het verschil in arbeidsuren tussen 25- en 35-jarige vrouwen is zowel bij werknemers als zelfstandigen zichtbaar. Het is zelfs groot bij zelfstandigen geboren eind jaren zestig en begin jaren zeventig. Bij de laatstgenoemde generaties was dit verschil gemiddeld 13 uur per week. Overigens zien we dat bij de jongste generaties vrouwen, geboren in de tweede helft van de jaren zeventig, de arbeidsduur op 35 jarige leeftijd weer aan het toenemen is.

4.2.1 Gemiddelde arbeidsduur van vrouwen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

4.2.2 Gemiddelde arbeidsduur van vrouwen van 35 jaar, werkzame beroepsbevolking, naar arbeidsrelatie

Geboortegeneratie	Werknemer	Zelfstandige
	uren per week	
1935-'39	29	39
1940-'44	29	38
1945-'49	29	35
1950-'54	28	34
1955-'59	28	34
1960-'64	28	32
1965-'69	26	32
1970-'74	28	32
1975-'79	28	34

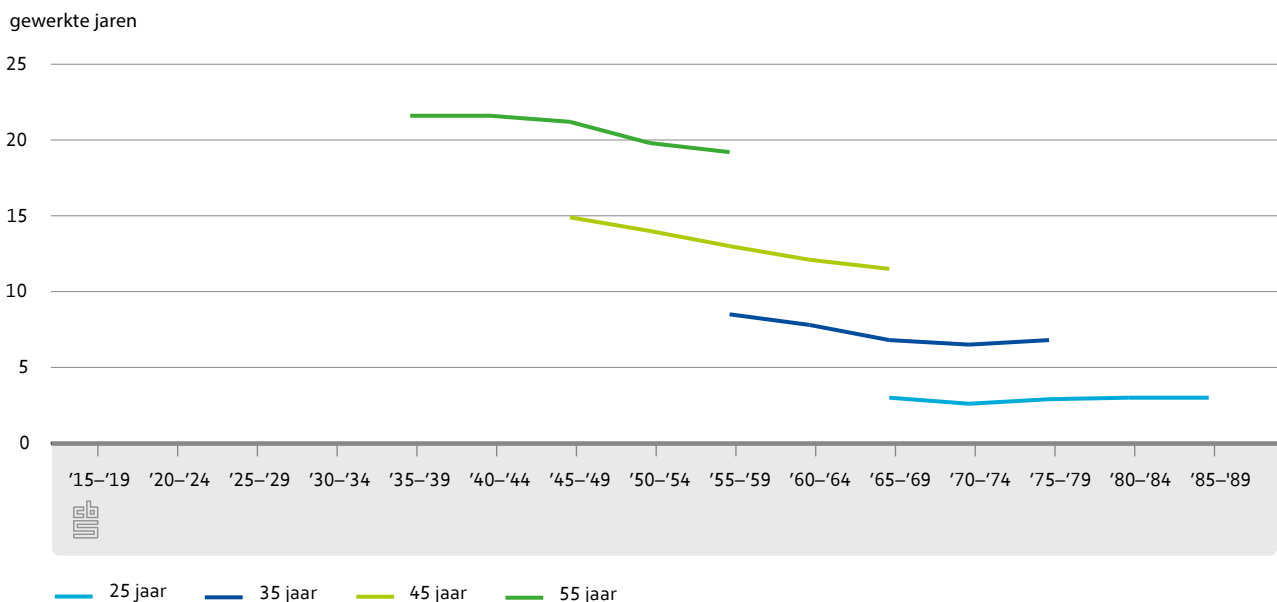
5. Anciënniteit, een baan voor het leven?

Bestaat de baan voor het leven nog? De arbeidsmarkt is dynamischer geworden sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw (SER, 2011). Meer werknemers wisselen van baan of beginnen voor zichzelf. Ook wordt er vaker een periode van werk afgewisseld met werkloosheid of inactiviteit. De anciënniteit geeft een indicatie van deze toegenomen dynamiek. Deze laat zien hoe lang werkzame personen in dienst zijn bij hun huidige werkgever of werkzaam zijn in hun eigen bedrijf.

5.1 Anciënniteit mannen

In figuur 5.1.1 is de anciënniteit voor mannen van opeenvolgende geboortegeneraties weergegeven. Uit de grafiek blijkt dat de gemiddelde anciënniteit van mannen bij jongere generaties duidelijk lager is dan die van mannen uit oudere generaties. Waren bijvoorbeeld 35-jarige mannen geboren in 1950–1954 gemiddeld 8,5 jaar werkzaam in de dezelfde werkkring, voor hun leeftijdgenoten geboren in 1970–1974 was dat 6,8 jaar. Vooral de anciënniteit van 45-jarige mannen is flink afgenomen voor jongere generaties. Daarentegen werken mannen van 25 jaar nu vrijwel even lang bij hetzelfde bedrijf als 25-jarigen uit oudere generaties.

5.1.1 Anciënniteit van mannen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

De afgenomen anciënniteit kan niet alleen wijzen op meer baan-baanmobiliteit, maar kan ook het gevolg zijn van een hoger onderwijsniveau waarmee een latere arbeidsmarktintrede

gepaard gaat dan in oudere generaties. Tabel 5.1.2 laat echter zien dat de grootste afname in anciënniteit juist is te vinden bij lager en middelbaar opgeleiden mannen van 45 jaar.

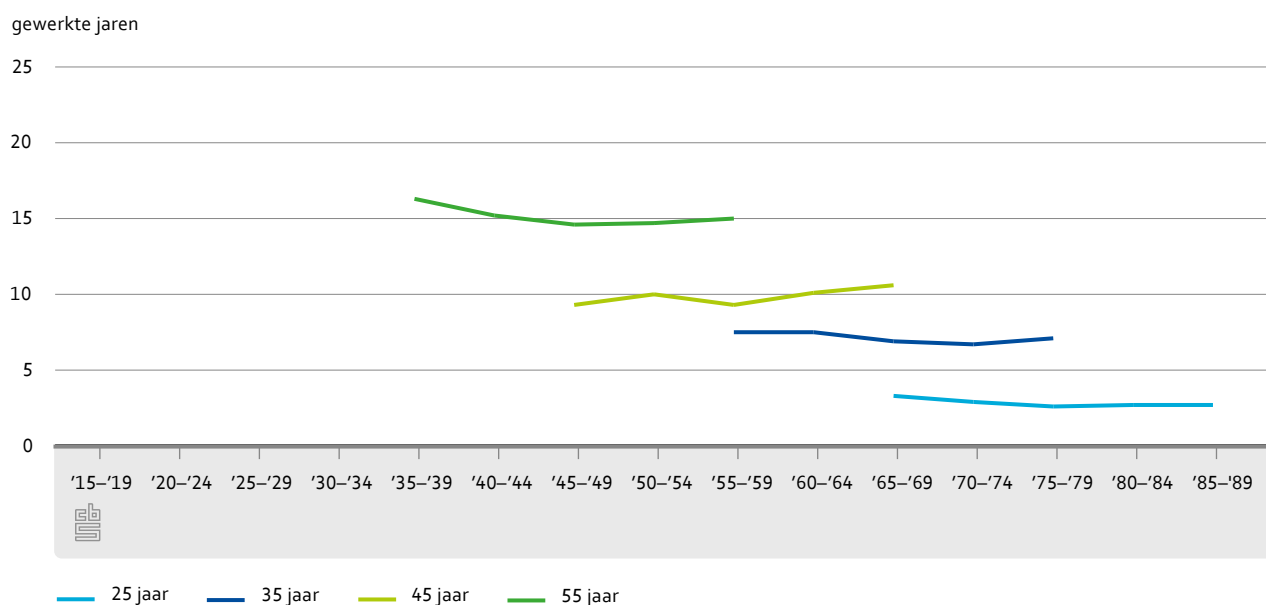
5.2.1 Anciënniteit van personen van 45 jaar, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie en opleidingsniveau

	Laag	Middelbaar	Hoog	Totaal
	gewerkte jaren			
Man				
1945-'49	15,1	16,2	12,8	14,9
1950-'54	14,9	14,7	12,1	14,0
1955-'59	14,0	13,7	11,1	13,0
1960-'64	12,5	13,2	10,5	12,1
1965-'69	12,1	12,2	10,2	11,5
Vrouw				
1945-'49	9,2	9,1	9,9	9,3
1950-'54	9,6	9,9	10,6	10,0
1955-'59	8,6	9,6	9,5	9,3
1960-'64	9,2	10,6	9,9	10,1
1965-'69	9,1	11,6	10,0	10,6

5.2 Anciënniteit vrouwen

De anciënniteit van vrouwen ligt over het algemeen lager dan bij mannen. Een deel van de vrouwen stopt tijdelijk met werken zodra ze kinderen krijgen en treedt op een later tijdstip weer toe tot de arbeidsmarkt. Deze onderbreking vindt in de meeste gevallen plaats na de leeftijd van 25 jaar. Mannen veranderen hun arbeidspatroon nauwelijks bij de geboorte van hun eerste kind (Bierings en Souren, 2011). Hierdoor is de anciënniteit voor vrouwen

5.2.1 Anciënniteit van vrouwen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

van 35 jaar en ouder gemiddeld lager dan die van mannen. Wel is het zo dat de anciënniteit van vrouwen bij jongere generaties geen duidelijke afname laat zien, zoals bij mannen het geval is. Vrouwen van 45 jaar werken in jongere generaties juist wat langer bij het huidige bedrijf dan hun leeftijdsgenoten van de vorige generatie. Dat komt doordat er voor vrouwen meer dan vroeger mogelijkheden zijn om door te blijven werken nadat ze kinderen hebben gekregen (minder uren werken, zorgverlof, kinderopvang). Hierdoor blijven vrouwen vaker doorwerken na de geboorte van het eerste kind en daalt de anciënniteit niet, ondanks de toegenomen dynamiek op de arbeidsmarkt in het algemeen. Tabel 5.1.2 laat zien dat bij middelbaar opgeleide 45-jarige vrouwen de anciënniteit zelfs is gestegen.

6. Beroep, niveau en richting

6.1 Beroepsniveau

Door technologische veranderingen is de werkgelegenheid voor hoger opgeleiden de laatste decennia sterk toegenomen (Ter Weel, 2012). Dat is terug te zien in het beroepsniveau van opeenvolgende generaties mannen. Het aandeel mannen dat werkzaam is in een baan van een hoger beroepsniveau, is voor vrijwel alle leeftijden over de generaties heen toegenomen. Het aandeel mannen dat werkzaam is in een lager beroep is echter alleen afgenomen voor 25-jarigen. Van de mannen geboren eind jaren zestig was 42 procent werkzaam in een lager beroep, van de mannen geboren eind jaren tachtig was dit nog maar 36 procent. Bij de andere leeftijdsgroepen is er weinig verschil tussen opeenvolgende generaties. Dit patroon bevestigt het beeld dat de werkgelegenheid voor de middengroepen in Nederland aan het verdwijnen is (Ter Weel, 2012).

Het aandeel vrouwen werkzaam in een beroep van lager niveau is over de generaties heen voor alle leeftijden gedaald. Dit weerspiegelt de inhaalslag die vrouwen hebben gemaakt

6.1.1 Personen in lagere beroepen, werkzame beroepsbevolking

Geboortegeneratie	25 jaar		35 jaar		45 jaar		55 jaar	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
	%							
1935-'39							27,6	41,2
1940-'44							25,6	37,4
1945-'49					27,3	40,6	27,0	39,9
1950-'54					25,7	35,0	28,1	35,7
1955-'59			26,8	28,1	25,9	32,0	27,0	32,3
1960-'64			29,6	26,5	28,4	31,4		
1965-'69	42,4	33,4	27,4	26,2	27,3	27,4		
1970-'74	37,3	33,1	26,9	24,7				
1975-'79	36,9	27,1	25,7	19,3				
1980-'84	37,8	27,0						
1985-'89	35,8	26,4						

6.1.2 Personen in hogere beroepen, werkzame beroepsbevolking

Geboortegeneratie	25 jaar		35 jaar		45 jaar		55 jaar	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
	%							
1935-'39							30,9	24,7
1940-'44							34,2	31,2
1945-'49					34,7	26,9	36,4	26,3
1950-'54					35,6	26,4	36,2	29,1
1955-'59			32,3	31,2	34,7	28,1	37,6	30,7
1960-'64			29,5	29,7	33,6	28,5		
1965-'69	14,3	16,3	31,7	30,8	34,6	30,5		
1970-'74	20,5	22,5	32,2	34,1				
1975-'79	21,4	29,9	36,6	41,7				
1980-'84	22,6	32,3						
1985-'89	23,1	34,5						

in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Ondertussen vinden we bij de jongste generaties vrouwen van 25 en 35 jaar minder vaak terug in lagere beroepen dan mannen. Ook op 45- en 55-jarige leeftijd werken steeds minder vrouwen in een lager beroep, maar bij de recente generaties zijn vrouwen van deze leeftijdscategorie de mannen nog niet helemaal voorbijgestreefd.

Tegelijkertijd is het aandeel vrouwen werkzaam in een baan met een hoog beroepsniveau over de generaties heen toegenomen. Bij vrouwen lijkt er echter voorlopig geen sprake te zijn van afname van de werkzaamheid in de middelbare beroepen. Alleen bij de recentste generaties zijn vrouwen op 25-jarige leeftijd minder vaak werkzaam in middelbare beroepen dan 25-jarigen in de generaties voor hen.

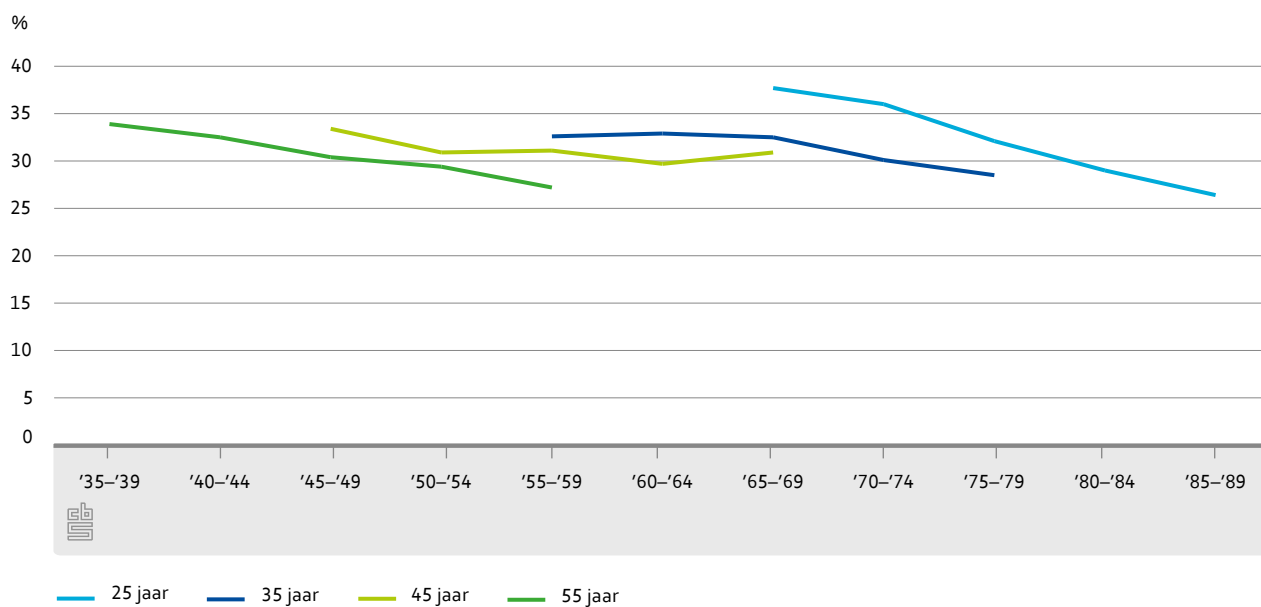
6.2 Beroepsrichting

Technologische veranderingen hebben niet alleen geleid tot een verschuiving in het beroepsniveau maar ook tot verschuivingen in de beroepsrichting. Zo is de werkgelegenheid in technische beroepen afgenomen en de werkgelegenheid in economisch-administratieve beroepen toegenomen. Deze ontwikkeling is vooral terug te zien bij mannen. Traditioneel waren mannen vaak werkzaam in technische beroepen. In de periode 1992-2012 was dat zo voor gemiddeld ruim 30 procent van de mannen van 25-55 jaar. Over de opeenvolgende generaties heen daalde het aandeel mannen met een technisch beroep, met name als we kijken naar 25-jarigen. Werkte 38 procent van de mannen geboren eind jaren zestig op 25-jarige leeftijd nog in een technisch beroep, voor 25-jarige mannen die eind jaren tachtig zijn geboren was dit nog maar iets meer dan een kwart.

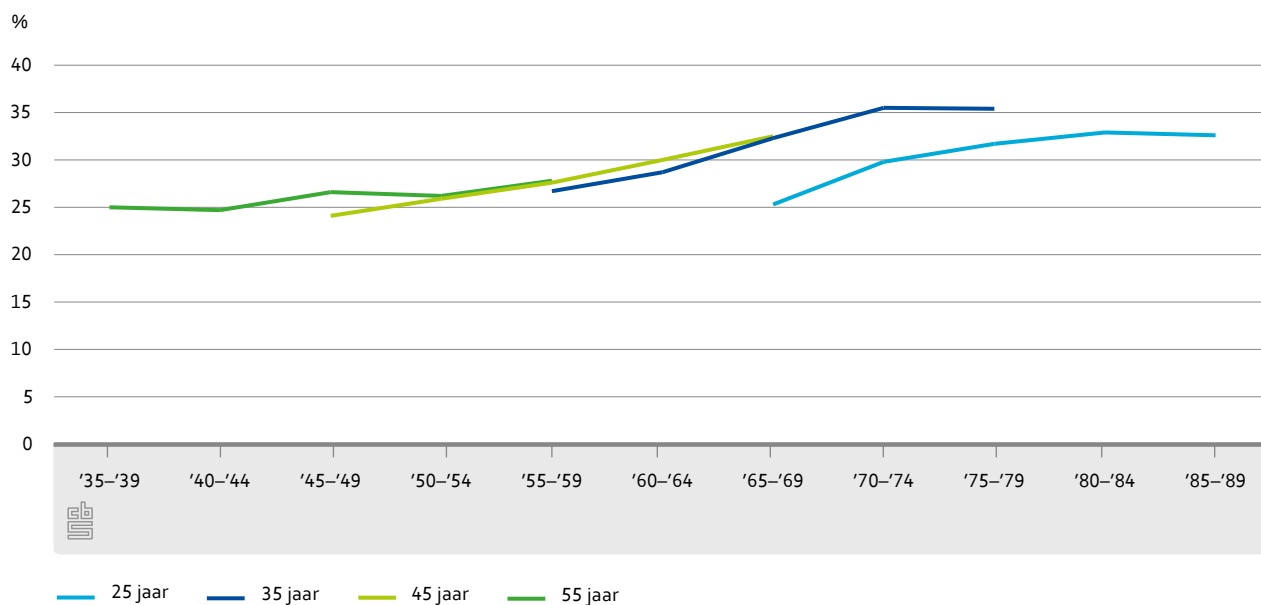
Tegelijkertijd is voor mannen het aandeel met een economisch-administratief beroep aanzienlijk toegenomen. Zo had van de 25-jarige mannen die eind jaren tachtig zijn geboren, 33 procent een economisch-administratief beroep. Van de 25-jarigen die twintig jaar eerder zijn geboren, was dit nog 25 procent. Eenzelfde toename bij recente generaties is te zien bij 35- en 45-jarige mannen.

Er heeft dus in de jongste generaties een verschuiving plaatsgevonden van technische naar economisch-administratieve beroepen. In de oudere generaties kwamen technisch beroepen nog vaker voor bij mannen. Voor vrouwen van 35 jaar en ouder zijn er maar kleine verschuivingen in de beroepsrichting vooropvolgende generaties.

6.2.1 Mannen in technische beroepen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

6.2.2 Mannen in economisch administratieve beroepen, werkzame beroepsbevolking, naar geboortegeneratie

7. Conclusie

De beroepsloopbanen van mannen en vrouwen zijn voor opeenvolgende generaties ingrijpend veranderd. Het meest in het oog springend is de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen van de jongere geboortegeneraties. Daarnaast werken de jongere generaties vrouwen en mannen minder uren per week. Vooral degenen die werkzaam zijn als zelfstandige zijn minder gaan werken. Jongere generaties mannen blijven gemiddeld korter bij dezelfde werkgever dan oudere generaties. Bovendien hebben ze vaker tijdelijke contracten, niet alleen aan het begin van hun loopbaan maar ook in de middenfase. Vrouwen blijven daarentegen juist langer bij dezelfde werkgever dan voorheen. Dat komt doordat vrouwen minder vaak hun loopbaan onderbreken na het krijgen van kinderen. Bij de oudere generaties hadden vrouwen vaker tijdelijke contracten dan mannen. Bij jongere generaties vrouwen is echter alleen aan het begin van de beroepsloopbaan een toename van tijdelijke contracten te zien en niet in de middenfase. Daardoor is het verschil in tijdelijke contracten tussen mannen en vrouwen bij jongere generaties veel minder groot.

Jongere generaties mannen en vrouwen zijn vaak in andere beroepen werkzaam dan oudere generaties. Waren bij de oudere generaties vrouwen vaker dan mannen in lagere beroepen werkzaam en minder vaak in hogere beroepen, bij de jongere generaties is dit andersom. Bij zowel mannen als vrouwen is het aandeel dat in een hoger beroep werkzaam is toegenomen, maar bij vrouwen is de toename veel groter dan bij mannen. Bovendien is bij mannen een afname te zien in middelbare beroepen. Bij mannen heeft er tussen generaties een verschuiving plaatsgevonden van technische beroepen naar economisch-administratieve beroepen.

Technische toelichting

Voor de analyses maken we gebruik van de volgende databestanden: de Arbeidskrachtentellingen (AKT) 1973–1985 en de Enquête Beroepsbevolking (EBB) 1987–2012. Dit biedt de mogelijkheid om opeenvolgende geboortegeneraties vanaf 1915–1919 tot en met 1985–1989 op te nemen in onze analyse. Een aantal figuren worden naar onderwijsniveau verbijzonderd. Deze zijn vanaf de AKT 1981 voorhanden, waardoor ze niet voor de oudste geboortegeneratie kunnen worden getoond. Hetzelfde geldt voor de cijfers over anciënniteit, zelfstandigen zonder personeel, tijdelijk werk (beschikbaar vanaf 1992) en beroep (beschikbaar vanaf 1987).

Begrippen

Anciënniteit

Het aantal jaren dat personen in dienst zijn bij hun huidige werkgever of in hun eigen bedrijf.

Arbeidsduur

Het aantal uren dat een persoon in een normale of gemiddelde werkweek werkt.

Beroepsniveau

Voor het beroepsniveau van personen is gebruik gemaakt van de Standaard beroepenclassificatie (SBC 1992). Met de SBC 1992 kunnen beroepen worden ingedeeld naar niveau. Beroepsniveau refereert aan het eerste cijfer van de beroepencode. Er wordt een onderscheid gemaakt naar drie niveaus: laag, middelbaar en hoog.

Beroepsrichting

Voor de beroepsrichting van personen is gebruik gemaakt van de van de Standaard beroepenclassificatie (SBC 1992). Met de SBC 1992 kunnen beroepen worden ingedeeld in zestien beroepsrichtingen.

Netto arbeidsparticipatie

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking van 15 tot 65 jaar.

Tijdelijk dienstverband

Een dienstverband dat van beperkte duur is.

Zelfstandige zonder personeel

Een persoon met als (hoofd)baan het verrichten van arbeid voor eigenrekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk, of in een zelfstandig uitgeoefend beroep en die daarbij geen personeel in dienst heeft.

Literatuur

Arts, K. en F. Otten (2013, 10 april). Beroepsbevolking in twee decennia ruim 5 jaar ouder, *CBS-Webmagazine*.

Arts, K. en F. Otten (2013). Stijgende arbeidsparticipatie en minder uittreding bij ouderen. *Sociaaleconomische trends*, oktober 2013.

Bierings, H., N. Kooiman en R. de Vries (2013). Arbeidsmarkttransities in Nederland: een overzicht. In R. van Gaalen, A. Goudswaard, J. Sanders en W. Smits (red.). *Dynamiek op de Nederlandse arbeidsmarkt*. De focus op flexibilisering (pp 11–31), Den Haag: CBS/TNO.

Bierings, H. en M. Souren (2011). Minder werken na geboorte. *Sociaaleconomische trends*, 3/2011.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2012). *Jaarboek Onderwijs in cijfers*. Den Haag/Heerlen.

Euwals, R. D.I van Vuuren, R. Wolthoff (2005). *Early Retirement Behaviour in the Netherlands, Evidence from a Policy Reform*. CPB-report, 52, Den Haag: CPB.

Gaalen R. van, en J. de Vries, K. Arts en C. Harmsen (2013). Perspectief op veranderde levenslopen: leven, leren en werken naar geboortegeneratie. *Sociaaleconomische trends*, oktober 2013.

Kösters, L., W. Smits en R. de Vries (2013). De ene zzp'er is de andere niet, In R. van Gaalen, A. Goudswaard, J. Sanders en W. Smits (red.). *Dynamiek op de Nederlandse arbeidsmarkt*. De focus op flexibilisering (pp 139–152). Den Haag: CBS/TNO.

Liefbroer, Aart C. , Pearl A. Dykstra (2007). *Levenslopen in verandering een studie naar ontwikkelingen in de levenslopen van Nederlanders geboren tussen 1900 en 1970*, WRR Voorstudies en achtergronden V107. Den Haag: SDU uitgevers.

Mooren, F. van der, en T. Traag (2013). Twintigers op de arbeidsmarkt. Een intergenerationele vergelijking van onderwijs- en arbeidsmarktkenmerken van jongeren. *Sociaaleconomische trends*, oktober 2013.

Smits, W. , N. Kooiman, L. Kösters en R. de Vries (2012). De groep flexwerkers en zelfstandigen in Nederland groeit. *ESB Dossier werkzekerheid, Economische Statistische Berichten*, 97 (4647S), pp. 10–17.

Sociaal Economische Raad(2011). *Werk maken van baan-baanmobiliteit*. SER Adviesnr. 2011/05. Den Haag.

StatLine, Beroepsbevolking; beroepsklassen. Dynamische koopkracht.

Weel, B. ter (2012). *Loonongelijkheid in Nederland stijgt*. CPB Policy Brief 2012/06. Den Haag: CPB.

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2012–2013	2012 tot en met 2013
2012/2013	Het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2010/'11–2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2013.
Vereenvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.